

Немања Видић
Београд

ДРАМАТИЧАН ПОЗИВ ЛИНГВИСТИЧКОЈ СТРУЦИ

Драгољуб Збиљић; *Српски лингвисти двоазбучјем затиру ћирилицу – књига која је обесмислила последње двоазбучје у Европи, Ћирилица, Нови Сад, 2009, стр. 862*

Ишла је још једна књига Драгољуба Збиљића – *Српски лингвисти двоазбучјем затиру ћирилицу с поднасловима Књига која је обесмислила последње двоазбучје у Европи и Ова књига је написана и да спасе ћирилицу и Србију од решења у војвођанском Стату-ту* (Ћирилица, Нови Сад, 2009, стр. 862). Дело је импозантно и по обиму и по суштини. Као и све претходне књиге о српској ћирилици, и ова, за сада, пролази у апсолутној тишини. Ако се сетимо да је једна имала наслов *Српски језик под окупацијом латинице*, онда се из наслова ове најновије књиге види да је то финална Збиљићева борба у одбрани српске ћирилице, у којој је јасно казано ко и чиме узрокује процес њене замене хрватском латиницом.

Препорука књиге из пера лингвисте мр Бошка Брзића (објављена на крају књиге), која је и мала и млака за овако импозантно дело, предсказала је да неће бити реаковања. Логично је да се оно очекује из редова лингвиста, али ако ни Брзић самој књизи није смео посветити више од три реченице, а он је истакнути члан Удружења „Ћирилица“, онда је логично да реакције изостану. Од укупно три Брзићеве реченице које се односе на главни мотив књиге, једна гласи: “Ова књига нуди многа разумна решења о томе како изаћи из ћорсокака у који смо доспели са својим двоазбучјем.” Чини се да је то разводњавање, јер се књигом недвосмислено јасно нуди само један лингвистички излаз из ћорсокака: уклонити двоазбучје из правописа и српске језичке струке.

Па када већ лингвистичка струка није приметила једно овако уникатно и изузетно дело, ево нас из „обичног народа“ да кажемо како је оно дошло као мелем на рану онима који пате због разарања српских националних вредности. Замену српске ћирилице туђим писмом на јавним местима доживљавамо као свакодневну слику српског пораза, али се с тиме не миримо него ћемо бунити народ да се испоштује његова воља по којој је у Србији само ћирилица писмо српског језика. Нас не занима то што се у Хрватској, Федерацији БиХ и Црној Гори уз српски језик користи хрватска латиница, па би се она само из тог разлога могла назвати писмом српског језика. Нека свако брине своју бригу.

Књига је морала бити обимна, јер како је за љуту рану потребна љута трава, тако и великом страдању ћирилице приличи велика књига. Ово првенствено због тога што лингвистичка струка, држава и други одговорни већ дуже време и слабо чују и слабо виде све што се тиче ћирилице. Чак се ни на оволико много страница није могло рећи све што је требало, па ћемо и ми штошта додати како бисмо још више истакли две кључне чињенице којима се и Збиљић бавио. Прво, да није било никакве народне потребе да хрватска латиница масовно уђе у Србију, него су управо лингвисти својим квазинаучним ставовима и убеђењима помогли комунистичком режиму да се ратосиља ћирилице која је означена препреком развоју југословенске на рачун српске културе, сметња братству и јединству, елемент побеђене српске буржоазије, четништва и сл. Друго, српски лингвисти већ деценијама, па и после пада комунистичког режима, све до данас крију да је у процесу елиминације ћирилице над њом вршено толико насиље да се оно може именовати писмоцидом.

Да би будући читаоци лакше разумели значај ове Збиљићеве књиге, упоредићемо је с књигама четири професора универзитета: Петра Милосављевића, Радмила Маројевића, Милоша Ковачевића и Радоја Симића.

И СРПСКИ ЛИНГВИСТИ ТРЕБА ДА СЕ ДРЖЕ ЕВРОПСКОГ ПРАВИЛА

Збиљићева књига је првенствено драматичан позив лингвистичкој струци да се окане лажног српског богатства двоазбучја које води једноазбучју у латиници, односно да се и Срби и њихови лингвисти држе европског правила: једно писмо за један језик. Та-

кође, Збиљић с правом сматра да је туђим писмом у српском језику угрожен и сам српски језик, а да је писмо најбољи његов чувар. Из његове књиге несумњиво произилази да се ћирилица не може спашавати као опште светско културно добро, поготово не у двоазбучју, него само као свето писмо Српске православне цркве и као најпрепознативљивије спољашње обележје српства. Такве ставове је оснажио и мишљењем несумњивих ауторитета какви су академик Радомир Лукић и проф. др Лазо М. Костић. Први је још пре четири деценије писао да су се српски лингвисти „оклизнули на ћирилицу“, а по сведочењу др Борисава Јовића, председника Уставне комисије за доношењу Устава из 1990. искључиво је његова заслуга што је она заштићена Уставом. Други је нарочито истицао ћирилицу као национални симбол од прворазредног значаја. И сам Збиљић је веома убедљиво доказао национални карактер ћирилице и тиме што је она увек страдавала истовремено када је непријатељ кидисао на српски народ.

Збиљићева књига је пуна примера обраћања Удружења „Ћирилица“ разним институцијама и утицајним појединцима за спас ћирилице, а то и јесте њен основни смисао. Необориви су његови докази да ћирилица, заправо оно што је од ње остало, не може опстати у дуету са латиницом. Прво, сведена је у јавној употреби на мање од два одсто и, друго, није помогла ни формална уставна заштита која траје још од 1990. г.

Осврнућемо се овде на неколико аутора и њихових књига које се баве питањем писма српскога језика да бисмо предочили у чему је Збиљићева књига у предности.

СЕЛО ГОРИ, А БАБА СЕ ЧЕШЉА...

Што се тиче најновије књиге проф. др Петра Милосављевића *Српска писма*, она се уопште не бави пропашћу и затирањем ћирилице и стало му је до ње колико до лањског снега. Али зато он ужива у доказивању српског карактера ове хрватске латинице да би тиме оправдао издају српске ћирилице од стране српских универзитетских професора, нагађа да ли је старија глаголица или ћирилица, да ли је било претћирилске писмености итд. Баш као оно – село гори, а баба се чешља.

Такође наводи да је погрешно уверење по којем „се писмом одређује национални идентитет“. Опет оправдање за пуштање ћирилице низ воду. Сада ћемо показати како се у томе професор мно-

го залетео. Прво, он у својој књизи *Југословенска идеја и српска мисао* (Бесједа, Бања Лука 2007).наводи да је проф. др Лазо М. Костић највећи српски писац у емиграцији, а овај је у својој књизи *Ћирилица и српство – о српском језику – Вук и Немци* (Добрица књига, Нови Сад,1999) навео чак 76 примера да странци Србе идентификују по ћирилици. Друго, у истој својој књизи Милосављевић открива да је дугогодишњи председник Матице српске Бошко Петровић био Хрват па је сахрањен на католичком гробљу у Петроварадину, а на породичној гробници је ћириличка табла из разлога што је на њој и име његове супруге Српкиње која је желела да почивају заједно. Треће, ко год је престао бити православни Србин примио је латиницу и, обрнуто, ко год је примио латиницу престао је бити Србин. Ако то професор није разумео на примеру Срба католика, ено му примера дукљанских Црногораца. Године 1918. на Цетињу је била само једна латиничка фирма (апотека), а како Црногорци престадоше бити Срби, тамо ћирилица постоји само као мислена именица. Хајдемо сада у Хрватску. Тамо мрзе ћирилицу јер је синоним за Србина, и то одавно. Тако је на чувеном „Велеиздајничком процесу“ у Загребу 1908-9, оптужница теретила Србе „да јавно постављени натписи у ћирилици покушавају да српско писмо уведу као спољно обележје српства“. Толико је ћирилица српска да смета и на гробљима у хрватској, па данас тамошњи Срби наручују споменике у Србији обележене латиницом. Ваљда је редитељ Жика Лазић читао професорову књигу па је написао у *Политици* да је латиница матично писмо прекодринских Срба. Била је српска само на силу!

Можемо ређати примере чак до Балтика! Тако литвански песник Томас Венцлова за *Новости* говори да су Руси намеравали преко ћирилице превести Литванце у православље. А то што је П. Милосављевић сакрио од народа да је латиница ушла у Србију уз помоћ насиља над ћирилицом, отежавајућа је околност за њега и његове истомишљенике кад им буду судиле нове генерације Срба због обогаљивања српског националног бића.

Дакле, дело Петра Милосављевића у вези с ћирилицом не само да је безначајно за њено очување него је нарочито штетно, јер се њиме народ неистинито информисе да Срби имају и своју латиницу.

Сада ћемо за професора Милосављевића, који се према ћирилици односи с неподношљивом лакоћом, приказати једну готово епску сцену. Следеће године по нападу деветнаестоглаве аждаје на

земљу Србију, возећи у сумрак ауто од Батајнице према Угриновцима, приметимо како ветар и суснежица шибају старијег човека на аутобуском стајалишту. Понудисмо да га повеземо, па готово одмах после његових речи захвалности постависмо му кратко питање: “Какав је Ваш став о ћирилици?” Одговорио је само једном реченицом : „Да смо били јаки у ћирилици, не би нас смели напасти «. Помислили смо како је тужно да српски академик, или у најмању руку неки професор универзитета, нема новац за такси па се тако смрзава. Али то беше медицински техничар у пензији.

Књига проф. др Радмила Маројевића *Ћирилица на раскрићу векова* (Дечје новине, Горњи Милановац, 1991) такође говори да Срби имају два писма, али се ћирилица даје прворазредни значај. Колико је њој добро с том предношћу у двоазбучју, види се у свакодневном животу, а то сведочи и о вредности те Маројевићеве књиге. Маројевић се нарочито бавио преуређивањем српског писма ћирилице и „српског писма латинице“, што је данас, могло би се рећи бесмислена идеја. Да неко мења слова у писму ћирилици, за коју и странци кажу да је најсавршеније, најједноставније и најмодерније писмо у свету – зар то није чиста бесмислица. Што би рекао Његош, штета је о том и мислити.

Књига проф. др Милоша Ковачевића *Српски језик и српски језици* најмање је штетна, иако је и у њој наведен „аксиом“ да су у српском језику два писма. Међутим, мисли се на коришћење латинице у загребачкој, сарајевској и подгоричкој варијанти српског језика.

Књига проф. др Радоја Симића *О нашем књижевном језику* јесте дело доброг зналца језичких законитости, али и професор Симић ту говори о „страшној“ српској уникатној предности због поседовања „два писма“, а уопште још не види да ми у јавности све мање имамо два писма, тј. да нам нестаје наше писмо српска ћирилица, а све је више хрватске латинице. Али, Симића се то, изгледа, не тиче.

ПРИЗНАЊЕ ОД НАРОДА – НАЈВЕЋЕ ЈЕ ПРИЗНАЊЕ

Дакле, у односу на све друге књиге, само Збиљићева књига позива на широку одбрану српског писма и када изгледа да је све изгубљено, а ћирилицу су изгубили управо они професори који су је морали чувати. У ствари, нису они њу изгубили, него су је истерали из српског језика. Када Милосављевићеве писаније о писму

објави *Глас српски* из Бање Луке на пола стране 02. 08. 2006. из пера мр Душка Певуље, онда су његове лоше поруке упућене народу. Али, ето, и поред свих професорских проповеди и моћних антићириличких медија, народ је на референдуму рекао управо оно што артикулише Драгољуб Збиљић у своје име и у име многих чланова Удружења „Ћирилица“. Зар му треба веће признање и хвала!

Колико смо могли да приметимо, од свих стручњака који су јавно изражавали забринутост због страдања ћирилице управо је Збиљић први почео писати да је исходиште тог процеса у заблуди лингвиста о могућем битисању два писма у једном језику. Наравно, види се из ове његове књиге да је отклањање те заблуде само нужан и најважнији предуслов за поновни пуни јавни живот српске ћирилице, али није и довољан. У ситуацији када је латиница заступљена у огромној мери враћање ћирилице се не може замислити без ангажовања државе. Међутим, она је имала правну основу да поправи положај ћирилице и по Уставу из 1990, али се догодило само то да државни органи нису кршили Устав у вези с њеном применом. После доношења садашњег Устава (2006). ситуација се додатно погоршала јер сада и сама држава често крши Устав. У складу с претходним Уставом (1990) донесен је 1991. г. Закон о службеној употреби језика и писма, а још нема одговарајућег закона у складу са садашњим Уставом. То само по себи сведочи да власт нема намеру да реализује уставну заштиту службеног писма. Не може бити правдања ни у доношењу пречих закона, јер већ постоји Закон о заштити животиња, па и правоснажна пресуда којом је власник пса осуђен због нехуманог поступања. Или, управо ових дана актуелан је Предлог закона о спречавању дискриминације, којим се штите права хомосексуалаца, али не и право српског народа на (једно) своје писмо ћирилицу, какво право на једно писмо уживају сви остали европски народи и сви најпрестижнији народи света. Биће, изгледа, потребан додатан дуготрајан притисак јавног мњења да би власт почела да ради свој посао у вези с уставним положајем српског писма. *Ваља имати на уму да друштвени процеси имају своју инерцију, па се настављају неко време и после уклањања узрока који су их покренули, без обзира на примену државних механизма.* Ако је држава уистину опредељена да поступа по Уставу, она ће одмах урадити најмање следеће: обавезаће увознике да рачунари морају имати ћириличку тастатуру и да се мобилним телефонима могу слати СМС поруке и на српској ћирилици, а не само на македонској, бугарској, руској и на осталима.

Дакле, Збиљић се с овом значајном књигом појавио у време када је држава дигла руке од ћирилице не поштујући народну вољу исказану на референдуму, што нарочито увећава значај његовог дела. Подразумева се да она не би могла тако поступити да нема ослонац у готово у свим сегментима српског друштва, која карактеришу духовна дезорјентисаност, малодушност до незнања, ружење своје прошлости и садашњости, спремност да се разним експериментима урушава држава (неуставни, сепаратистички, сепесионистички, антисрпски и антиграђански статут Војводине, служење туђим интересима итд.).

Види се из Збиљићеве књиге да је насртање на ћирилицу почело готово одмах по црквеном расколу, да оно плански траје све до данас, а само су се мењале форме деловања. Ми такву оцену подупиремо и једним веома карактеристичним примером који аутору вероватно није био познат, а он је из књиге доктора Миљојка М. Базића *Идентитет и културно наслеђе Срба* (Научна књига КМД, Београд, 2007). У тој књизи с врло амбициозним насловом сама ћирилица се уопште не помиње, чак ни онда када се пише о споменицима крајпуташима који су искључиво ћирилички. Али се помиње заједно с латиницом, јер је аутор сматрао важним да наведе како је током Другог светског рата из САНУ нестао подједнак број ћириличких и латиничких списа. То би за необавештене младе читаоце требало значити да је ово одавно била земља и ћирилице и латинице. А управо је у ранијој Збиљићевој књизи *Српски језик под окупацијом латинице* могао прочитати шта је о ћирилици написао проф. др Лазо М. Костић у његовој малопре поменутој књизи:

„Ћирилица је настала пре одвајања Источне цркве од Западне, ћирилица је настала пре Светог Саве и пре наше аутокефалне српске цркве. Ћирилица је настала кад међу Србима тешко да је уопште било писмених људи. Ћирилица је настала пре иједног јединог српског културног споменика.

Сва наша писменост и сва наша култура у њој су изражена. Ми немамо у целој светској културној историји ништа пре ње, као што немамо ни ма шта ван ње. Наша видна култура с њом започиње, она се у ћирилици огледа.“

Наведеном мишљењу Ј. М. К. додајмо и то да је он у истој књизи навео 76 примера да странци поистовећују Србе с ћирилицом.

После наведеног не може се извући друкчији закључак него да је М. М. Базић само један од доказа да је на делу план да Срби постану нешто друго.

Наравно да се осим показане планске стихије догађа и истински препород. Можда је за њега најбољи пример истакнути српски интелектуалац проф. др Слободан Антонић који је у интервјуу датом часопису *Геополитика* у другој половини 2008. г. изјавио да су све његове досадашње књиге биле латиничке „јер је мислио да је свеједно“, а сада види да није свеједно и да ће му све будуће књиге бити ћириличке. И не само то, него каже да морамо пружити отпор ћирилицом!!!

И већ наведено довољно је за закључак да се Збиљић одлично оријентисао у данашњем хаосу и да није одабрао страну извесног победника, него страну истинског народног интереса.

ПРОБИЈАЊЕ ЖАБОКРЕЧИНЕ У СРПСКОЈ ЛИНГВИСТИЦИ

Ако би неко ипак помислио да није било тешко јавно обезвредити систем двозабучја, ми показујемо колико је мирна и дебела жабокречина наспрам Збиљића.

Готово сва лингвистичка струка и наука, изузев поменуте четворице, ћутањем се определила за једноазбучје у латиници.

На свим факултетима користе се латинички уџбеници, осим часног изузетка Правног факултета у Београду, чијим је статуом осигурана уставна заштита ћирилице тако што њоме морају бити штампани сви уџбеници и студентски радови.

Министарство просвете, никада се није јавно огласило о нестанку српског писма него, напротив, наручује, плаћа и дистрибуира по Србији правописе са неуставним изједначавањем азбуке и абецеде.

Ћути и СПЦ-у, а мислимо да не би требала да протекне ниједна проповед без наглашавања да је ћирилица њено свето писмо, да је у опасности и да га морамо чувати.

Српска академија наука и уметности не види да изнад земље нестaje српска култура у виду писма, а ископава из земље предмете на основу којих закључује каква је овде била култура пре много хиљада година. Она ћути о писму а од државе добија новац за израду *Речника српскохрватског књижевног и народног језика*. Њени

чланови јавно и неистинито наводе да Србима није наметана латиница, а чак и данас, када се намерава оснивање ВАНУ, њен члан Дејан Деспић наводи како Србији не би штетило више академија.

Матица српска и Одбор за стандардизацију српског језика ни после четири године припрема нису издали нови правопис у којем би питање писма било решено у складу с Уставом.

Вукова задужбина ни на годишњим седницама Скупштине готово да и не помиње Вукову азбуку.

Удружење књижевника Србије углавном ћути, а латиничким књигама његовог чланства увећава се културна баштина хрватског народа, сагласно светским библиотечким каталозима који знају за српску ћирилицу и хрватску латиницу.

Народна библиотека Србије има каталогизацију и даље на српскохрватском језику.

Готово све телевизије у Србији на латиници се оглашавају.

Најутицајније новине *Политика* ћирилици посвећује пажњу на кашичицу. Њен ранији главни уредник Милан Мишић, на пример, рекао је представницима Удружења „Ћирилица“ да не треба бринути за ћирилицу јер ћемо „ионако за коју годину сви говорити енглеским језиком“. *Она у рубрици Међу нама дозвољава јадиковке због нестанка ћирилице у којима нема навођења узрока ни предлога за акцију, а од тога латинизатори осете бол као када мува падне на слонову ногу.*

Збилићева књига пробила је и разгрнула жабокречину, а ми се осећамо обавезним да својим писањем и другим начинима деловања помогнемо да се бистрина прошири, а не да се поново затвори.

ПОГУБНОСТ ДВОАЗБУЧЈА ПО ЋИРИЛИЦУ

И поред обимности садржаја књиге и веома велике студиозности у разматрању предметне проблематике, чини нам се да за ширу јавност није довољно јасно истакнуто у чему је садржана погубност двоазбучја по ћирилицу, а што смо иначе истицали на скуповима о ћирилици. *Необавештен народ овако размишља: нама је Вук смислио и нашу латиницу, па ће нам остати она ако пропадне ћирилица.* Само тиме се може тумачити неуспех свих покушаја у поправљању положаја ћирилице у склопу двоазбучја. Нарочито здушно је у томе учествовао и проф. др Мато Пижурица, који је ову хрватску латиницу инсталирао у српски правопис. О томе колико

је он искрени поклоник ћирилице нарочито сведочи његова беседа изговорена на првој годишњој седници Скупштине Удружења „Ћирилица“, одржаној на Сретење, 15. јануара 2002. г. (објављено у чланку „Зашто бранимо ћирилицу?“ у часопису „Хришћанска мисао“, број 1-4, 2002). Навео је чак 19 разлога за одбрану ћирилице, све важнији од важнијег, а ми наводимо шта пише под бројевима 13 и 19:

„...Да закључим: *ћирилица и латиница* – да, *латиница и ћирилица*, тим редоследом – не, јер то води једноазбучности у латиници!“

„Ћирилицу бранимо зато што је наш циљ да ћирилицом пише и наше нерођено потомство – да ћирилицу имају и у потпису и у гробном натпису.“

Да не помињемо његово учешће на трибини посвећеној ћирилици у Ваљево и изјаву да су му капацитети за сличне манифестације у корист ћирилице неограничени.

Дакле, нема које све атрибуте нису професори додавали ћирилици у оквиру двоазбучја, а ње је бивало све мање. Тако је она бивала и основно, и примарно, и изворно, и матично итд. писмо. Све осим српско! Па, по њима, ако је већ суђено да се из српског богатства двоазбучја изроди једноазбучје, па да будемо као и сав остали свет – како се после демократских промена кличе по земљи Србији, нека буде једноазбучје у хрватској латиници. Чудно се обогатише Срби „богатством двоазбучја“, како написа Збиљић. Лингвисти Новосадским договором наметнуше и туђе писмо у српски језик, али не због неке објективне народне потребе, него само из политичких разлога да би се дало кобајаги стручно и научно покриће за већ остварен продор хрватске латинице у Србију, који је спровела држава. И не само то, него с намером да латиница у коначном исходу превлада. За вјеки вјеков! Зар томе треба већи доказ од избацивања декретом из употребе постојећих ћириличких машина у Србији и БиХ и престанка производње нових. Када кукавица снесе јаје у туђем гнезду, она повремено навраћа и избаци све птичиће осим свог, а њихова мајка и не примећује да храни само туђе.

Професори нису могли, или нису хтели, да разумеју напред наведену народну формулу по којој нестаје ћирилица, па уместо да разгласе да ова латиница не може бити српска таман да ју је и смислио Вук за Србе католике који су се давно преобратили у Хрвате, они су се дали на писање нових књига да би доказали њено Вуково

очинство. Збиљић је показао да им се то изјаловило по ко зна који пут. Али и да су то и доказали пре доласка на власт комуниста, нико на то не би обраћао пажњу, јер је и сваки српски сељак знао које је српско писмо.

Тумачења професора добијају на значају тек данас после вишедеценијског насиља комуниста над ћирилицом, у ком периоду нико није рекао деци да је српска ћирилица, ни код куће ни у школи. А за одвијање процеса рашћирличавања, као највидљивијег вида расрбљавања, није била довољна само гола сила него и подршка српских лингвиста, како је напред већ речено. То ће овим приказом бити макар показано, ако не и доказано, али нешто касније.

Неки чланкописци које данас радо угошћује „Политика“ просто су чикали „ћириличаре“ питањем: ако је ћирилица толико српска, зашто је глатко изгубила од латинице? Чини нам се да у Збиљићевој књизи, а и иначе, није довољно описана количина насиља испољена над ћирилицом, без које није била могућа толика поплава латинице у Србији после Новосадског договора из 1954. Наводи он како су у Новом Саду преко ноћи ћириличке ознаке улица замењене латиничким (што би рекао Милорад Телебак, омркне ћирилица – осване латиница), по наређењу Тозе Јовановића, али насиље није било само у виду грубог и отвореног наметања хрватске латинице. Готово исти, ако не и већи ефекат постизан је стварањем свести да је ћирилица препрека југословенству и братству и јединству, па је створен толики страх да се нико није усуђивао да стане у одбрану ћирилице. Да бисмо то доказали, наводимо случај великог сликара, почившег Милића Станковића од Мачве, а што је преузето из поменуте књиге проф. др Лазе М. Костића:

„Приликом отварања изложбе у Београду 1962. у Графичком колективу на Обилићевом венцу, задао је доста главобоље надлежнима јер је, отварајући изложбу на црквенословенском језику тачно у поноћ, издао манифест у којем јавно позива сликаре и уметнике, да се удруже у борби за обнову ћирилице, као гарантованог симбола стварне слободе српског, македонског, црногорског и бугарског народа. Изложба је била посвећена сликару Сави Шумановићу, убијеном од усташа. Зато је Станковић говорио о „родољубима очију извађених...који падоше на страни револуције бранећи ћирилицу“. По писању Хрватске зоре у Немачкој, листа југословенски опредељених Хрвата, а не по писању Срба у иностранству, „Титовска штампа одмах је, наравно, отворила ватру на ту појаву, назвавши Станковићев манифест – „отужном велико-

српском, заслепљеном, профитерском, шићарцијском, неошовинистичком тирадом која позива солунаше и сутјескаше да се уједине за просто ћирилско народно слово.“

...“Откопавајући најгоре ратне секире из шовинистичког арсенала овај млади човек, овај млади уметник као да хоће да традиционалном прашином баченом у очи поводљивим и младим људима, окупљеним око уметности, пробуди најгоре псеудошампионске националистичке емоције...”

Такав речник су користили комунисти, а сада ћемо показати да је још страшнији речник из посткомунистичког периода, односно после „демократских промена“. У нашем чланку „Ћирилица и фашизам“, објављеном у „Гласу српском“ и у помињаном броју часописа „Хришћанска мисао“, а што су пренеле и неке локалне новине у Републици Српској, ми смо навели како је Теофил Панчић на предавању одржаном на Филозофском факултету у Новом Саду назвао фашистима нас који смо се усудили да јавно говоримо о дискриминацији српског писма. Додуше, признали смо у чланку да ћирилица има везе са фашизмом и навели пример митрополита Петра Зимоњића, који је нестао без трага када 1941. г. није могао испунити ултиматум усташког заповедника у Сарајеву, католичког свештеника Божидара Браlea, да уништи све црквене ћириличке печате, или ће остати без главе. Тако је Панчић давао поуке студентима, а ево какав речник је користио још један представник „друге, европске Србије“, млађани књижевник Марко Видојковић на много широј сцени, у „Политици“, најстаријим српским новинама, ћириличким од свог постанка. За људе из „Ћирилице“, који никада нигде нису рекли ништа против латинице, али нису за равноправност писама у којој је ћирилице само 2%, он је написао да су „дебили“, да „оштре каме“ јер други пишу латиницом, да латиничка слова доживљавају као „одвратна, дегенерично накривљена, убилачка усташка“!

Када су нелингвисти из редова Удружења „Ћирилица“ почели на скуповима звиждати професорима двоазбучњацима, они су одступили, па и Пижурица. При одласку је рекао да су му колеге замериле што се ангажовао у том удружењу чак и условима залагања за двоазбучје. Сви смо доживели као губитак његово враћање тамо где је и био: у двоазбучје. Односно практично, како смо већ показали, у једноазбучје у латиници.

Збиљић је истакао светао пример лингвисте Бранислава Брбо-рића, сада, нажалост, почившег, који се из двоазбучја вратио једноазбучју, а ми само истичемо да га је на такав корак охрабрило и чланство „Ћирилице“. Ослушкивао је шта каже народ, па када је у име Министарства културе (уз претходну консултацију с удружењем „Ћирилица“) понудио Влади одличан текст новог Закона о службеној употреби језика и писма, позивао се управо више на Удружење „Ћирилица“, а не на „двоазбучну струку“.

Карактеристично је за све познате професоре лингвисте, осим Драгољуба Петровића, да се јавно не узбуђују због дискриминације ћирилице, а када у некој прилици и проговоре о активностима Удружења „Ћирилица“, обавезно нагласе да се заштита ћирилице не сме спроводити на штету латинице. Као да је кинеско, или неко друго писмо угрозило ћирилицу и као да је неко против те хрватске латинице у „хрватском језику“.

Наведено стање даје још већи значај Збиљићевим књигама, јер тиме што је у њима пружио обиље информација и вредносних судова учинио је да процес деградације ћирилице буде лако разумљив и лингвистима и свим интелектуалцима нелингвистима. Тако је омогућено да се питање писма измести из мрака уског лингвистичког круга на много ширу јавну сцену, што и ми користимо.

Разумно је поверовати да је комунистички режим вршио притисак на лингвисте. Међутим, они се те могућности сами одричу пола века касније када јесте пропала Југославија, али није спласнуло њихово југословенство, па је Управа Друштва за српскохрватски језик 1990. г. закључила: „*Назив српскохрватски језик није никада био наметан српским лингвистима, него је резултат њиховог научног уверења о идентитету овог језика*“ (наведен цитат налази се у Збиљићевој књизи).

Већ наведени закључак указује да су српски лингвисти, скрепнувши с Вуковог филолошког пута, изгубљени у времену, и да нас не могу изненадити никаквим неозбиљностима, па ни проглашењем хрватске латинице српском. Некада би Хрвати овакву српску понуду прихватили као дар божји. Нису га могли добити за Вуковог живота, али им га је предао његов следбеник Ћуро Даничић. Видимо из књиге Петра Милосављевића „Срби и њихов језик: хрестоматија“ да су Хрвати предлагали Србима да промене српско име свог језика, јер им је било незгодно да се каже како они по прихватању Вуковог штокавског наречја говоре српским јези-

ком. Тако Богослав Шулек 1856. г. наводи која су сва имена Срби (Вук) одбили: илирско, словинско или словјенско и југословенско. Онда је, уз помоћ Даничића, Ватрослав Јагић успоставио један алхемијски процес који је дао чудесан резултат за Србе, а очекивани за Хрвате: помешало се српско и српско и добило се српскохрватско. (Др Зоран Милошевић: „Унија“, Институт за политичке студије, Београд, 2005). Ето, и поред наведених и многобројних других очигледних чињеница да је хрватски језик преименована варијанта српског, српски лингвисти се не могу ослободити србохрваштине ни 1990, иако су то Хрвати у време комунизма прихватили само колико су морали, а потпуно напустили још 1976. г. Касније су и српски лингвисти почели овај језик звати српским, а ваљда је научније ово друго са накнадном памећу.

Да Збилић није навео у својој књизи шта је академик Александар Белић писао о писмима у својој граматици из 1940. године, ми за њу не бисмо ни знали. Тај његов навод дао нам је идеју да пратимо како су српски лингвисти мењали своја „научна убеђења“ о језику и писму, зависно од политичких прилика, и да закључимо како су била у питању само политичка убеђења. Нарочито нас занима српскохрватско име језика, првенствено из разлога што једино њиме српски лингвисти „научно“ образлажу именовање ове хрватске латинице српском. Наравно, писао је о томе и Збилић, а ми ћемо само направити „варијацију на исту тему“. Осим тога, ми можемо бити директнији у оцени лингвистичких ауторитета јер нам не треба њихова верификација нашег писања, нити се плашимо да нам овај рад неће бити објављен у неком стручном часопису. Нама је стало да ово прочита обичан народ, првенствено из разлога да чује за Збилићеву књигу која је великом снагом разбила лингвистичку жабокречину. Док његово писање мора бити строго стручно и озбиљно, ми не маримо много за стручне критеријуме и можемо себи дозволити нешто већу слободу. Ми разумемо да се у својој књизи није могао оштрије обрачунавати с колегама лингвистима, па ћемо ми њихова недела изнети пред широку јавност.

Белић је одлучујуће утицао на краља Александра да одустане од замене српске ћирилице хрватском латиницом у Србији. Сагласно томе, у својој поменутој граматици изричит је у оваквој подели : Срби се служе ћирилицом коју је преуредио Вук, а Хрвати и Словенци латиницом коју је преуредио његов савременик Људевит Гај. Али, док се испречио пред краљем, одлучио је да служи Брозу, па га је Лазо .М. Костић у поменутој својој књизи назвао режим-

ским славопојцем. У време када је он ведрио и облачио промењено је године 1953. српско име речника чију је израду започела Српска краљевска академија на предлог Стојана Новаковића, и то у српскохрватско име. Наредне године на Новосадском договору већина је била да се ћирилица замени латиницом, а будућој декларативној равноправности писама највише су допринели Белић и проф Стевановић. Али чим су пристали на пола пола, ненамерно су описали ћирилицу јер ће она државним и политичким мерама бити стављена не у неравноправан, него у дискриминаторски положај који ће је током неколико деценија комунистичког мрака довести пред ишчезнуће .

Наследници Белићеви ни данас неће да врате српско име речника, него свом народу гурају прст у око истрајавајући на српскохрватском имену, и с неподношљивом лакоћом гледају страдање ћирилице. А ако Срби имају српскохрватски језик, по јавном тумачењу професора Клајна и Бугарског имају и два писма. И тако, по неизнуђеном признању самих лингвиста, добровољно је доведен у Србију окупатор – латиница, а она је уз помоћ Брозових Срба истерала из куће домаћина – ћирилицу. Већ седамдесетих година прошлог века правник академик Радомир Лукић јавно је рекао да су се лингвисти „оклизнули на ћирилицу“, а макар данас требало би сваком мислећем човеку да буде јасно да је Белић погрешно, а можда се и обрукао пред својим народом.

Док је Белић био „руски васпитаник“ па је тешко посумњати у неке његове задње намере, сасвим је друкчија ситуација с његовим наследником по ауторитету академиком Павлом Ивићем. Пишући прилог за историју српског народа до 1918. г. уопште није споменуо српско име језика, него је, напротив, написао да је језик којим се служио св. Сава био одлична подлога за српскохрватски језик!

Поменимо и данашњег председника Одбора САНУ за стандардизацију српског језика академика Ивана Клајна који је, пишући о црногорској кнегињи Даринки, пореклом из угледне српске породице из Трста, навео да је поред српскохрватског знала и неке друге језике. Његов став је за нас најважнији јер је жив, а на тако је важном месту да може и даље чинити штету српском националном интересу. Тако се охрабрио уназад годину дана да је на ТВ Пинк пред милионским аудиторијем први пут јавно рекао да постоји и српска латиница, позивајући се и на англисту проф. Ранка Бугарског. А пошто је проф. Бугарски, изгледа, велики ауторитет, што

смо видели и на симпозијуму о ћирици у Матици српској када га цитирао и проф. Милош Ковачевић, ево неких његових бисера о којима смо писали ми и други у Политици у време док су нам те новине биле доступне. Иначе, сматрамо га барјактаром латинизације Србије и, колико смо могли приметити, први је јавно рекао да Срби имају два писма.

Дакле, Политика од 13. 08. 2003. у чланку Милана Вујовића „Добра и лоша страна национализма“ преноси речи Р. Б. из „Барског љетописа“:

„Националиста, ако је Србин, казаће да признаје само ћирилицу, а Хрват да признаје само латиницу“. А пошто је претходно рекао да је лепша страна национализма окренутост ка родољубљу, а друга ружнија је окренутост ка шовинизму, онда су, по њему, шовинисти сви они Срби који сматрају да ћирилица може опстати само као српско национално писмо. Прави познату комунистичку симетрију Степинац – Велимировић, Павелић – Михајловић, а колико у њој има научног, показаћемо својим поређењем. Пре рата у Хрватској нису штампане ниједне ћириличке новине, ни књига, осим од Удружења „Просвета“ и, уопште, било је ћирилице готово колико и у време Павелића. У време СФРЈ била је почела пракса приказивања филмова за целу земљу сваке вечери из другог републичког ТВ студија, а када је из Студиа Београд приказан филм титлован ћирилицом подигла се у Хрватској толика дрека као да је тамо ушла куга. Сутрадан навече спикер се извинио хрватском народу и приказан је исти филм титлован латиницом. Нешто касније, у време рата и после њега, у Хрватској су спаљене не само ћириличке књиге него и латиничке с београдским издањима. Истовремено, у Србији је остало око 2% ћирилице, а хрватским писмом су исписана и оваква имена фирми: Таково, Шумадија, Србија, Морава, Раваница...!

У истом чланку Р.Б. је изнео нешто сасвим ново: да језик не мора бити основни елемент етничитета (народног одређења), па каже :“ Широм света милиони људи говоре подједнако добро два или три страна језика. Билингвизам и мултилингвизам су јако раширене појаве у свету.“ Овај народ ипак није толико глуп па да поверује да Немци свој језик не сматрају матичним ако познају француски или енглески језик. А тек наше непосредно окружење с којим се ми поредимо! Хрватски лингвисти муку муче како да што више удаље свој језик од српског, иако је он „заперак“ српског

језика (проф. Д. Петровић), па имају и неког успеха. Нпр., уместо офсајда имају одличан израз залеђе. А у Србији веома цитирани професор нуди нам да дигнемо руке и од самог српског језика.

Поменути проф. Р. Б. у чланку „За гласове толеранције“, објављеном у „Политици“ 13. 12. 2003. године, саопштио је „велико откриће“ да је српски језик настао распадом српскохрватског језика, чему се може чудити, ако не и смејати и обичан свет. А пошто су распадом српскохрватског језика настали још хрватски и бошњачки језик, Р. Б., говорећи о толеранцији и супротстављању национализмима у језику, излаз види у међуетничкој комуникацији светски раширеним језицима. На то му је маестрално одговорила Б. Весић у чланку „Неприхватљиво двоазбучје“ у истим новинама од 30. 12. 2003. Проф. Р. Бугарски се копрцао у свом одговору и готово остао без текста.

За Белића и Ивића треба имати извесног разумевања због објективног страха од комунистичке репресије. Није лако ни њиховим наследницима, нарочито онима из Новог Сада, када се данас враћа име моста Франц Јозеф, а Ненад Чанак хвали правопис новосадских аутора у којем је противно Уставу Србије, поред српске ћирилице устоличена и хрватска латиница. Знају тамо да је у време царевине ћирилица значила исто што и српство, и да је Светозар Милетић први пут робијао и због опирања њеној забрани.

Проф. др Мато Пижурица писао је о „симболичкој функцији ћирилице“ у смислу знака суверенитета, а и сам Збиљић је на корицама своје књиге назначио њену улогу у одбрани целовитости Србије. Међутим, ако данашњи лингвисти још 1990. г. јавно кажу да на њих није вршен притисак у вези са српскохрватским именом језика, ако уграде у правопис неуставно решење писма на штету ћирилице па наставе да на томе истрајавају све до ишчезнућа последњег њеног трага, за њих се не може рећи да су погрешили, него су се осрамотили и остаће на стубу срама. И њих је Збиљић истерао на чистац, објавивши готово смешно њихово образложење зашто и у правопису не пише што и у Уставу : „у службеној су употреби српски језик и ћирилично писмо“. Или слично. Они наводе разлог што још нису рашчишћена нека питања у вези с писмом, па се не жели мењати концепт покојног Митра Пешикана о два стандардна писма. Питање писма је рашчистио народ на референдуму па није пожељно стављати на пробу народно стрпљење. Намера лингвиста да се у правопису каже да је по Уставу у службеној упо-

треби српски језик и ћирилично писмо, али да се опет поред азбуке појави и абедица велика је дрскост у кршењу Устава. Наиме, свако се мора држати не само слова Устава него и његовог духа, а пошто је његов дух по питању писма заштита ћирилице, онда ни у правопису не сме бити ни најмање смутње којом би то могло бити доведено у питање.

Збилићева књига је, без сумње, изузетна појава и дело од највећег националног значаја, каквом нема премца у овом тешком времену свакојаког пустошења Србије. Оно ће отрезнити, охрабрити и усмерити многе људе који имају љубави и снаге да порадe нешто за опште добро српског народа. Дај Боже да доживи више издања и да је прочита што више младих Срба.

Приметили смо чуђење управо из лингвистичког круга због тога што се један инжењер нешто петља у лингвистику, уместо да се бави својом струком. У својој струци он је остварен ауторством пет примењених патената, који му и омогућавају да део енергије, љубави и новца подари за спасење светог српског писма. Његово ангажовање је уследило због небриге или незнања српских лингвиста, који не поштују вољу свог народа исказану на референдуму, а која је веома разумљиво дефинисана чланом 10. Устава Републике Србије : „У Републици Србији у службеној су употреби српски језик и ћирилично писмо. Службена употреба других језика и писама уређује се законом на основу Устава“.

Сво знање српских лингвиста базира се на делу самоуког Вука, а када не могу да се помире са уставним опредељењем народа за његову азбуку, они су против народне воље . За тако нешто у Вуковом речнику има једина прикладна реч – издаја. Збилић је њихову издају свог лучоноше и српског симбола представио тако очигледном, да је лако могу разумети не само инжењери него свако ко уме логички мислити. Зато су они осуђени на ћутање, па јавно не могу бити ни за ни против Збилићеве књиге.

Овај рад је примљен 13. јуна 2009. године, а прихваћен за штампу на састанку Редакције 6. јула 2009. године.